

בבית המשפט העליון

בש"פ 2100/16

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

המבקשת: מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב: ואיל מוטלק

בקשה להארכת מעצר לפי סעיף 62(א) לחוק סדר הדין
הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996

תאריך הישיבה: ג' באדר ב' התשע"ו (13.3.2016)

בשם המבקשת: עו"ד עמרי כהן
בשם המשיב: עו"ד דוד ניר

החלטה

זוהי בקשה להארכת מעצרו של המשיב העצור ב"מעצר ימים" לצורכי חקירה
ב-15 ימים נוספים החל מהיום, 14.3.2016, במלאת 75 ימים למעצרו.

1. המשיב נעצר ביום 31.12.2015 בחשד לרצח רעייתו (להלן: המנוחה) בטירה
ביריות אקדח ביום 4.11.2015. גופתה של המנוחה התגלתה ביום שלמחרת. על פי
החשד, המשיב, אשר ייתכן שהסתייע לפחות באדם נוסף, הוא שרצח את המנוחה ומיד
לאחר מכן נמלט לאזור יהודה והשומרון (להלן: האזור) ושהה במנוסה עד למעצרו.
מעצר המשיב הוארך מעת לעת. לאחר שחלפו 30 ימים מאז מעצרו וטרם הוגש בעניינו
כתב אישום נדרשו הארכות המעצר לאישור היועץ המשפטי לממשלה, כמצוות סעיף
17(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק
המעצרים), וזה אמנם ניתן (על ידי המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) לו
הואצלה הסמכות) 4 פעמים. על חלק מן ההחלטות להארכת המעצר הוגשו עררים ואף
בקשות רשות לערור, אשר נדחו כולם (ראו בין היתר בש"פ 1618/16 פלוני נ' משטרת
ישראל ימ"ר מרכז (25.2.2016); בש"פ 1853/16 מוטלק נ' מדינת ישראל (10.3.2016)).

2. עתה מונחת לפניי בקשה להארכת מעצרו של המשיב ב-15 ימים נוספים מכוח
סעיף 62(א) לחוק המעצרים. המבקשת ערה לכך, כפי שנטען בבקשה, כי עסקינן
בבקשה בלתי שגרתית ובתקופת "מעצר ימים" שמשכה חריג. יחד עם זאת, נטען כי

נוכח נסיבותיו החריגות של המקרה יש מקום להיעתר למבוקש. על פי הנטען, חומר הראיות שנאסף עד עתה מבסס חשד סביר (ואף למעלה מכך) למעורבות המשיב ברצח המנוחה. כמו כן, התנהלות המשיב מבססת עילת מעצר איתנה של חשש מהימלטות, וזאת משום שמיד לאחר הרצח הוא נמלט לאזור. המבקשת מוסיפה כי חקירת רצח המנוחה היא חקירה בלתי שגרתית בהיקפה, ובוצעו בה מאות פעולות חקירה. החקירה הייתה מלווה על ידי פרקליטות מחוז מרכז אשר ביקשה את היחידה החוקרת לבצע השלמות חקירה שונות. לדברי המבקשת, בשום שלב לא פסקה מלאכת איסוף הראיות בתיק. נכון לעתה הזו בכוונת היחידה החוקרת להתמקד באפיקי חקירה שטרם מוצו, ושייתכן שבדיקתם תשפוך אור ראייתי נוסף על חקירת הרצח. בצד זאת נטען כי המשיב שמר עד כה על זכות השתיקה בכל חקירותיו, ואף שאין חולק על זכותו לעשות כן, יש בכך כדי לסרבל את החקירה ולהקשות על בירור האמת. בנסיבות אלו מבוקשת כאמור הארכת מעצר ב-15 ימים נוספים.

3. המשיב מתנגד לבקשה. לעמדתו, אין מדובר כלל בפרשה חריגה, והארכת המעצר מתבקשת רק עקב התשומות שנטען שהושקעו על ידי רשויות החקירה בתיק זה עד כה. לדברי בא כוח המשיב, החקירה מתמקדת אך ורק במרשו, בעוד שהיה מקום לבחון כיווני חקירה נוספים; ועוד הודגש כי חשודים אחרים בפרשה שוחררו. לבסוף נטען כי המשיב מסכים לשחרור בערובה או למעצר בפיקוח אלקטרוני.

4. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, האזנתי לצדדים בדיון שהתקיים לפניי, עיינתי בדו"ח הסודי שהוגש לעיוני וסומן ע/1 ואף הפניתי שאלה בכתב לחוקרים וסימנתי את תשובתם (ע/2; ראו סעיף 15(ה) לחוק המעצרים), באתי למסקנה כי דין הבקשה להתקבל באופן חלקי. כפי שמציינת המשיבה, עסקינן בבקשה חריגה בכל קנה מידה. המשיב עצור ב"מעצר ימים" וטרם הוגש נגדו כתב אישום, ואף שחלפו כבר 75 ימים מיום מעצרו – טרם השלימה היחידה החוקרת את חקירתו. בנסיבות אלו ברירת המחדל היא שחרורו של החשוד ממעצר, כקבוע סעיף 59 לחוק המעצרים, שכוותרו "שחרור באין אישום": "חשוד הנתון במעצר ולא הוגש נגדו כתב אישום תוך 75 ימים לאחר מעצרו, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה". יחד עם זאת, בית משפט זה מוסמך להורות על הארכת המעצר לתקופה נוספת שלא תעלה על 90 ימים נוספים (סעיף 62(א) לחוק המעצרים).

5. אעיר, טרם נצלול לגופו של עניין, כי בצדק העיר השופט י' עמית בפרשה אחרת כי טוב יעשה המחוקק אם ייחד הוראה נפרדת לצורך הסיטואציה הנדונה בסעיף 59 לחוק המעצרים. כפי שהסביר שם:

"ברי כי בסעיף 62 לחוק עמד נגד עיני המחוקק נאשם ולא חשוד, באשר קשה להלום כי המחוקק ביקש לאפשר הארכת מעצר חשוד בגיר או קטין ב-90 יום נוספים, מעבר לתקופת מעצר של 75 יום [...] טרם הגשת כתב אישום. ואכן, השימוש הרגיל והנפוץ של סעיף 62 לחוק המעצרים, הוא לגבי נאשמים-עצורים שמשפטם לא הסתיים תוך תשעה חודשים לאחר הגשת כתב האישום כמצוות סעיף 61(א) לחוק המעצרים" (בש"פ 1252/14 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקאות 2-1 (18.2.2014) (להלן: עניין פלוני)).

6. מכל מקום, ואף שלכאורה לפי לשונה אוחזת הסמכות את האפשרות להורות במצב דברים זה על הארכת מעצר לתקופה של 90 ימים, בהיעדר נסיבות חריגות ביותר לסתור לא יורה בית משפט זה על הארכת מעצר מעבר ל-15 ימים. כך, שכן "במעצר לפני אישום, להבדיל ממעצר לאחר אישום, מתבקש מעצרו של אדם שלא נצטברו נגדו ראיות מספיקות להגשת כתב-אישום ואפשר שגם לא יימצאו ראיות כאלה [...] במצב עניינים זה פיקוח שיפוטי רצוף על-ידי הארכת המעצר לתקופות קצרות הוא חיוני לשמירה על זכות האדם לחירותו", ולפיכך ככלל הארכת מעצר במצב זה לא תעלה על תקופה של 15 ימים (ראו והשוו בש"פ 4919/96 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 4 ((20.10.1996)).

7. אמת המידה הנוהגת לבחינת בקשות מסוג זה טרם הוגדרה עד כה בפסיקתנו, שלא עסקה רבות בבקשות להארכת מעצר לצורכי חקירה מעבר ל-75 ימים (וטוב שכן). יחד עם זאת, הדעת נותנת כי בבקשה להארכת מעצר הנדונה בבית משפט זה נקודת המוצא לדיון צריכה להיות כי כוחם של השיקולים "הרגילים" המצדיקים הארכת מעצר "רגילה" אין בהם די לאחר חלוף התקופה הקבועה בחוק – 75 ימים. הארכת מעצר מעבר לתקופה הקבועה בסעיף 59 לחוק מצריכה "קיומן של 'נסיבות מצדיקות' מיוחדות וחריגות, שבכוחן להצדיק את עצם הארכת המעצר – קרי: את הארכת הפגיעה בזכות היסוד של החשוד לחירות ולחופש התנועה – מצד אחד; ולהשעות את המרת המעצר ב'חלופה' – הממתנת את הפגיעה האמורה – מצד אחר". נדרשת אפוא בבקשה מסוג זה "הצדקה מיוחדת", "שונה באופייה, בטיבה ובעוצמתה מן ההצדקה העומדת בבסיסה של 'הארכת רגילה'" (ראו והשוו בש"פ 4822/97 מדינת ישראל נ' בן ארי, פ"ד נא(3) 809, 814-815 (1997) (להלן: עניין בן ארי)).

8. לטעמי, בבקשה מסוג זה על בית המשפט לבחון תחילה את התקיימותם של התנאים הקבועים בסעיף 13 לחוק המעצרים, שעניינו "מעצר ימים". בדומה, בעניין פלוני בחן השופט עמית את שאלת התקיימותו של "חשד סביר" לביצוע העבירה ואת קיומן של עילות למעצר לפי סעיף זה לחוק. לאחר זאת, יש להוסיף ולבחון את האופן שבו התקדמה החקירה עד למועד שבו התבקשה הארכת מעצר בערכאה זו – האם זו התקיימה בעצלתיים או שמא בוצעה ביעילות ותוך שקידה ראויה; את הפעולות אשר עתידות להתבצע בתקופת ההארכה – היקפן ותרומתן האיכותית לחיזוק החשדות; ואת הצפי להשלמת החקירה בגדר תקופת ההארכה המבוקשת. עוד מקובל עליי כי לאחר שתמה התקופה הנקובה בסעיף 59 לחוק המעצרים ונדרשת הארכת מעצר בבית משפט זה מכוח סעיף 62 לחוק זה, יש ליתן משקל למשך הזמן שבו מתבקשת הותרת העצור במעצר – כך שכל שמתבקשת תקופת הארכה ארוכה יותר של המעצר, כך תידרש זהירות יתרה בהארכתו. מסקנה זו נובעת מן הכלל הידוע שלפיו באיזון שבין מסוכנות לציבור לבין חירות האדם משקלה של הזכות לחירות גובר ככל שחולף הזמן (ראו והשוו למשל בש"פ 4077/98 מדינת ישראל נ' צורני, פ"ד נב(3) 241, 243 (1998); יעקב קדמי סדר הדין בפלילים חלק ראשון א 435 (2008)).

9. ניישם אמת מידה זו על ענייננו, ותחילה לתנאי סעיף 13 לחוק המעצרים. תנאי ראשון הוא כי קיים חשד סביר שהאדם עבר עבירה. לאחר עיון בדו"ח הסודי שהוגש לעיוני, וכפי שצינו גם הערכאות הקודמות שנדרשו להארכת מעצרו של המשיב, סבורני כי חשד זה אכן מתקיים במקרה זה. לצד זאת, מצאתי כי מתקיימות בענייננו עילות למעצר המשיב: הן עילת מסוכנות, הנלמדת מן הראיות הקושרות אותו לביצוע רצח המנוחה באמצעות שימוש בנשק חם, תוך הסתייעות, ככל הנראה, באחרים; הן עילה של חשש מהימלטות, בנתון לכך שלאחר ביצוע הרצח שבו הוא חשוד הוא נמלט לשטח האזור.

10. מכאן לבחינת קצב התקדמות החקירה. כפי שציין בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופט ע' מיכלס) אשר דן בבקשה האחרונה להארכת מעצרו של המשיב, קצב הצטרפותן של הראיות החדשות לתיק החקירה הוא איטי, אך היחידה החוקרת אכן פועלת לקידום החקירה ומבצעת פעולות רבות מדי יום. בנסיבות אלו אין לומר כי נפל פגם בהתקדמות החקירה עד כה. אשר לפעולות שעתידות להתבצע, לאחר שעיינתי בדו"ח הסודי שהוגש לעיוני התרשמתי כי ישנן פעולות חקירה שנותרו לביצוע אשר עשויות לחזק את החשדות בתיק. פעולות אלו, אם תצלחנה, תוכלנה לסייע להעמיק את החשדות נגד המשיב ובכך להרים תרומה משמעותית לחקירה. ולעניין הצפי להשלמת החקירה בתקופת ההארכה שהתבקשה – יש לקוות כי ניתן יהיה להשלים את החקירה

במהלך תקופת ההארכה שעליה אורה להלן, ולא תידרש ההארכה נוספת. כאשר נדרש "מאמץ אחרון" למיצוי החקירה, עשוי שיקול זה לשמש כהצדקה מספקת להארכת מעצר מעבר ל-75 ימים (ראו והשוו שם, בעמ' 815).

11. לבסוף נותר לדון במשך תקופת ההארכה המבוקשת. בא כוח המבקש עתר להארכת מעצר המשיב ב-15 ימים נוספים. לא ראיתי להיעתר לבקשה זו במלואה, וסבורני כי את הפעולות שנותר לבצע ניתן לבצע גם במהלך תקופת זמן קצרה יותר, בת 10 ימים, גם אם במאמץ מסוים. תקופה זו תהא תקופה מרבית להארכת מעצר המשיב בהיעדר החלטה אחרת של בית משפט זה. בחלוף 5 ימים מיום החלטתי זו יובא המשיב בפני שופט תורן בבית משפט שלום על מנת שיבחן אם יש מקום להמשך מעצרו עד לתום התקופה הקבועה בהחלטה זו.

הבקשה מתקבלת אפוא באופן חלקי כאמור לעיל.

ניתנה היום, ד' באדר ב' התשע"ו (14.3.2016).

ש ו פ ט